

ARAŞTIRMA / PROJE BİLGİLERİ

Araştırma/Proje Başlığı: ERGENLERDE DİJİTAL ÇAĞIN PSİKOLOJİK ÜÇGENİ: TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI, GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU VE OBSESİF EĞİLİMLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Araştırmanın/Projenin Amacı: Bu araştırmanın amacı, ergenlik çağındaki bireylerde sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu düzeylerinin obsesif-kompulsif davranışlarla olan ilişkisini incelemek ve bu ilişkinin teknoloji bağımlılığı üzerindeki rolünü bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymaktır. Böylece hem dijital dünyayla kurulan psikolojik bağın yapısı daha iyi anlaşılacak hem de bu bağı etkileyen bilişsel ve duygusal faktörler daha net biçimde analiz edilebilecektir.

Araştırmanın/Projenin Önemi: Bu çalışma, dijital çağın ergen bireyler üzerindeki psikolojik etkilerini bütüncül bir yaklaşımla ele alarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Gelişmeleri kaçırma korkusu, obsesif-kompulsif eğilimler ve teknoloji bağımlılığı arasındaki karşılıklı etkileşimleri inceleyerek, ergenlik döneminde dijitalleşmenin ruh sağlığı üzerindeki karmaşık etkilerini daha derinlemesine anlamaya katkı sunacaktır. Elde edilecek bulgular, eğitimcilerden psikolojik danışmanlara kadar geniş bir paydaş kitlesine rehberlik sağlayarak, dijital farkındalık ve koruyucu ruh sağlığı uygulamalarının geliştirilmesine temel oluşturacaktır.

Problem Durumu: Dijital çağın ergen bireyler üzerindeki psikolojik etkileri giderek daha görünür hâle gelmektedir. Özellikle gelişmeleri kaçırma korkusu, obsesif-kompulsif eğilimler ve teknoloji bağımlılığı gibi yapılar, ergenlik döneminin hassas gelişimsel dinamikleriyle etkileşime girerek bireyin ruh sağlığını derinden etkileyebilmektedir. Ancak mevcut literatürde bu üç kavram genellikle birbirinden bağımsız olarak ele alınmakta, aralarındaki karşılıklı ve döngüsel ilişkiler yeterince incelenmemektedir. Bu durum, ergenlik dönemindeki bireylerde dijitalleşmenin psikolojik etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla anlamayı zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, gelişmeleri kaçırma korkusu, obsesif eğilimler ve teknoloji bağımlılığı arasındaki etkileşimlerin çok boyutlu olarak ele alınması, dijital çağın ruh sağlığı üzerindeki etkilerini daha derinlemesine kavrayabilmek adına kritik bir ihtiyaçtır.

Araştırma Modeli/Deseni: Araştırmanın, ergenlerde teknoloji bağımlılığı, gelişmeleri kaçırma korkusu ve obsesif eğilimler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modeline göre yapılması planlanmıştır.

Araştırmanın/Projenin Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu: Türkiye’de İç Anadolu bölgesinde Kayseri ili merkez ilçelerinde yer alan liseler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Ulaşılabilir evreni, Kayseri İlinin en büyük ilçesi olan Melikgazi İlçesi’ndeki Anadolu liselerinde 9,10,11 ve 12. Sınıflarda öğrenim görmekte olan ergenlerin oluşturması planlanmıştır. Ulaşılabilir evren, Kayseri’nin en büyük ilçesi olan Melikgazi İlçesinde öğrenim gören ergenler oluşturacaktır. Melikgazi İlçesinde toplam 20 tane Anadolu lisesi vardır. Basit rastgele örneklem yöntemi ile 20 Anadolu lisesinden 5 tanesi örneklem için seçilmiştir. Bu liselerden; Aydınlıkevler Anadolu Lisesinde 646, Seyide Daloğlu Anadolu Lisesinde 951, Mustafa Eminoğlu Anadolu Lisesinde 1256, Mustafa Eraslan Anadolu Lisesinde 740 ve Selçuklu Anadolu Lisesi: 1148 öğrenci olmak üzere toplam 4741 öğrenci bulunmaktadır. Bilinen evrende örneklem büyüklüğü formülüne göre, %95 güven aralığı ve %5 hata payını göz önüne alınarak, örneklem sayısının en az 355 ergenin olması gerektiği hesaplanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verilerinin toplanmasında; Kişisel bilgi formu, Obsesif Eğitimler Anketi, Sosyal Ortamlarda Gelişmeleri Kaçırma Korkusu Ölçeği (SOGKKÖ), Ergenler için Dijital Bağımlılık Ölçeği (EDBÖ) kullanılması planlanmıştır.

Veri Toplama Süreçleri: Veri toplama sürecine, velilerden ve ergenlerden bilgilendirilmiş gönüllü onay formlarının doldurulması ile başlatılması, sonrasında ergen bireylere yüz yüze olacak şekilde araştırmacılar tarafından anket uygulamasının yapılması planlanmıştır. Veri toplama süresinin ortalama 30 dakika sürmesi tahmin edilmektedir. Velilere ulaşma ve herhangi bir soru/sorun yaşama ihtimaline karşı okul rehber öğretmenlerinden destek alınması planlanmıştır.

Veri Analizi:Araştırmada SPSS 27.0 sürümü kullanılacaktır. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerinin dağılımı betimsel istatistiklerle sunulacak; verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testleri ile değerlendirilecektir. Katılımcıların obsesif eğilim, sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu (SOGKKÖ) ve dijital bağımlılık düzeyleri betimsel istatistiklerle incelenecek; her bir ölçek için puan aralıklarına dayalı düzey sınıflamaları yapılacaktır. Ölçekler arası ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilecektir. Demografik değişkenler ile ölçek puanları arasındaki farklar bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri ile analiz edilecektir. Ayrıca, sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu , obsesif eğilim ve dijital bağımlılık düzeyleri arasındaki çoklu ilişkileri ve demografik değişkenlerin bu düzeyler üzerindeki etkisini incelemek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanacaktır. Tüm istatistiksel değerlendirmelerde $p < 0,05$ değeri anlamlılık sınırı olarak kabul edilecektir. Böylece demografik değişkenlerin ölçek puanları üzerindeki etkisi hem fark analizi hem de yordayıcı modeller aracılığıyla değerlendirilecektir.

Araştırmanın Bakanlık İlgili Teşkilatında Uygulanma Süresi: Araştırma, İç Anadolu Bölgesinde Kayseri İli merkez ilçelerinde yer alan liselerde Ocak 2026-Haziran 2026 tarihleri arasında yürütülmesi planlanmıştır.

Kaynakça:

1. Ektiricioğlu, C., Arslantaş, H., & Yüksel, R. (2020). Ergenlerde çağın hastalığı: Teknoloji bağımlılığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 29(1), 51-64.
2. Taş, İ. (2018). Ergenlerde internet bağımlılığı ve psikolojik belirtilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 31-41.
3. Bahadır, E., Tohumcu, M. U., & Kalender, B. (2022). GELİŞMELERİ KAÇIRMA KORKUSU (FoMO) ÜZERİNE BİR GÖZDEN GEÇİRME. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 771-782.
4. Akbaba, T., & Kaya, M. (2022). Ortaöğretime Devam Eden Öğrencilerde Problemli İnternet Kullanımının Akademik Güdülenmeye Etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 1-19.
5. Topçu, E. (2020). 14-16 yaş arası ergenlerde internet bağımlılığı ile yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
6. Kınay, F. A. (2023). Obsesif kompulsif bozukluk tanılı çocuk ve ergenlerde klaustr-5, klaustr-12, oklud-1, angul-1 ve trisellülün düzeyleri.
7. Gürkan, U., & Demirel, N. (2021). ERGENLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMLARININ SOSYAL İLİŞKİLERİNE VE SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNE ETKİSİ. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 79-104.
8. Şimşek, M. K. (2021). ERGENLERDE OBSESİF KOMPULSİF BELİRTİLERE YÖNELİK BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI MÜDAHALELERİN ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ VE FENOMENOLOJİK ARAŞTIRMA TEMELİNDE İNCELENMESİ. *EKEV Akademi Dergisi*, (88), 389-412.
9. Balcı, Ş., & Bal, E. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO) ile akıllı telefon bağımlılığı ilişkisinde kullanım süresinin aracılık rolü. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 6(2), 103-120.

10. Aktaş, M. C., & Çuhadar, D. (2020). Obsesif kompulsif bozukluğu olan hastalarda sosyal uyum ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi. *Medical Sciences*, 15(2), 55-70.
11. Dam, V. A. T., Dao, N. G., Nguyen, D. C., Vu, T. M. T., Boyer, L., Auquier, P., ... & Zhang, M. W. (2023). Quality of life and mental health of adolescents: Relationships with social media addiction, Fear of Missing out, and stress associated with neglect and negative reactions by online peers. *PloS one*, 18(6), e0286766.